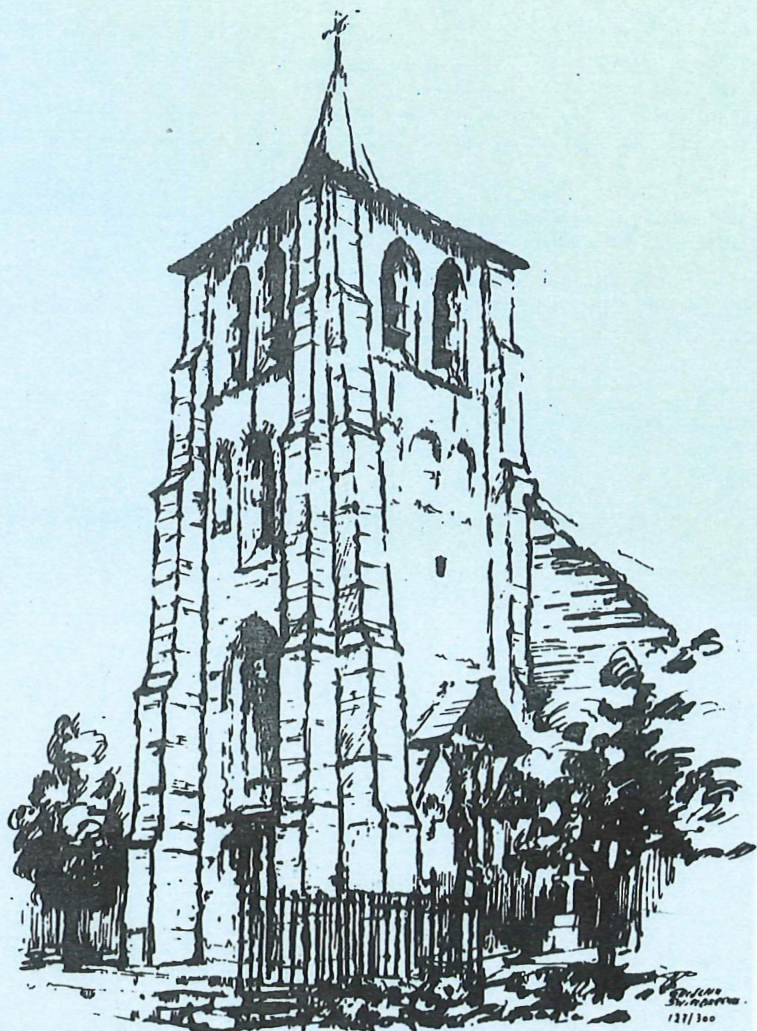

ZILLEGHEM

SEPTEMBER 1993 - 14de JAARGANG Nr 3

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

REDACTIE EN BEHEER

Jules Pollet
Patrick Arnou
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Michel Demeyer
Bertrand Denys

Engelstraat 2 Aartrijke
B.J. Lievensstraat 8 Zedelgem
Patrijzenhoek 9 Zedelgem
Groenestraat 29 Zedelgem
Aartrijksestraat 18 Aartrijke
Aartrijksestraat 18 Aartrijke
Klaprozenlaan 13 Loppem

Lidmaatschap: 250 F
Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Verantw. Uitgever: Jules Pollet, Engelstraat 2, 8211 Aartrijke

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

		pag.
Pollet Jules	<i>Zedelgem onder Duitse bezetting 1914-1918 Bevelen - Verordeningen - Opeisingen 1916</i>	83
Cappon Géry	<i>Herberg "De Vrede"</i>	102
Cappon Géry	<i>Fotografie te Zedelgem - De Familie Vansteelant.</i>	109

SEPTEMBER 1993 - 14de JAARGANG Nr 3

ZEDELGEM ONDER DUITSE BEZETTING (1914-1918) BEVELEN - VERORDENINGEN - OPEISINGEN 1916

(vervolg op ZILLEGHEM, 1993 p. 43-54)

J. POLLET

Uit het dagboek van pastoor F. Ronse.

Op 1 januari 1916 noteert de pastoor: "Den Duitschen vieren nieuwjaar al brassen; ons volk doet het in de kerk. Veel communiën en veel volk in de diensten."

Op zondag 2 januari: "Zonder minste woord te spreken nemen de duitsche protestanten onze kerk om er dienst te doen."

Herhaaldelijk vermeldt pastoor Ronse iets dergelijks in zijn dagboek. Zo bijv. op 27 januari: "Protestanten nemen nogmaals onze kerk voor dienst, en protestantsche kerel durft in preek zeggen dat men 't rijke België als perel op keizers kroon zal plaatsen... Foei."

In april 1916: "Zelfs brengt hooveerdige Duitsch den oorlog in de kerk, en eischt hij 's Zondags onze kerk tot 11.30 u. Dan mogen wij, na op de hielen gedraaid te hebben, onze hoogmis beginnen. Op Goede Vrijdag zelf wordt onze dienst verhinderd, en jaagt de vijand ons van 8 ¼ u buiten de kerk".

En niet alleen met protestanten, maar ook met katholieken ondervindt pastoor Ronse moeilijkheden: "Op O.H. Hemelvaartfeest (1 juni 1916) wil katholieke duitsche priester onze diensten verhinderen en op straat doen wachten naar ons hoogmis, maar wij verzetten er ons helemaal tegen en dragen zijn gerief naar zijltaar waar de heer mag voort doen binst dat wij plechtig hoogmis zingen en preken."

In juli 1916:" Op ontijdigste uren wordt 's Zondags onze kerk door protestanten geëischt, en onmogelijk is het dien botten te doen verstaan, hoe onredelijk het is onze diensten te beletten en ons bijtijds niet te verwittigen. Verstaat nieuwe kommandant Holbes rede, na weinig dagen wordt hij naar het front gestuurd." In oktober 1916: "Protestantsche preker komt in onze kerk Luther ophemelen... Wraakroepend is het en God zal zulke heiligschennis straffen." Zou pastoor Ronse misschien deze preek hebben beluisterd?

Ook over de last die de bevolking vanwege de bezetter ondervindt zijn er meldingen in Ronses dagboek. Op 2 januari 1916: "Artilleriewerkstatt wordt in Leon Claeysens ijzerfabriek opgericht, alsook een aantal barakken worden gebouwd op de statiewijk waar het onkruid welig zal tieren."

Op 3 januari 1916: "De Duitschen doen huiszoek achter het verholen graan en boeten volgen, maar blauwersstiel zal het vergoën, en nu begint men missen te vragen, daar niemand tot hiertoe aan dacht."

In februari 1916: "Alles moet den vijand aangegeven worden en ongehoorde sperre bestaat. Daar nogmaals de duitsche legers verleggen en groene jagers hier legeren komen en alle huizen beleggen. Van ons gemeente maakt men een middenpunt van soldaten- en munitievervoer en ijzerbanen legt men langs alle kanten, ook barakken rijzen alom op."

In maart 1916: "Het getal soldaten groeit gedurig aan, en den 17den krijgen wij Rekrutendepot die oefenings- en schietbanen aanleggen en ons onder gedurig geschot doen leven." ¹

In april 1916: "Nu verduitsch men de namen der straten."² "De vijand is onverdragelijk lastig. Twee parochianen verliezen er hun zinnen bij, en gaat een in krankzinnigengesticht van Brugge sterven, een doet zich zelve te kort".

Gemeenteraad van 22 maart 1916.

Alle raadslieden waren aanwezig behalve Ch. Vandendriessche en Ach. Rommel. Eerst gaat het over het leveren van aardappelen en boter aan het Duitse leger. Voor het leveren van aardappelen is men ervan overtuigd dit zonder moeilijkheden te kunnen doen. Zelfs zullen er nog 5 à 7.000 kg overblijven voor de noodlijdenden. De 500 kg boter die wekelijks moet worden ingeleverd vormt wel een probleem. Door de melkerijen kan 350 kg worden geleverd en 60 kg door de boeren die zelf boteren. Er wordt dan beslist een halve kg per melkkoe te doen aanbrengen. Mogen we hieruit besluiten dat er dan 700 melkkoeien waren in Zedelgem?

Het tweede punt is een overzicht van de door de Duitsers aangeslagen vruchten van de oogst 1915. Voor tarwe bedroeg dit 14.890 kg waarvan er 3.750 kg was teruggegeven als zaaigoed. Voor rogge was dit 432.355 kg. Hiervan werd 77.000 kg teruggegeven als zaaigoed en 230.780 kg werd aan de gemeente gelaten tot voeding van de ingezetenen: 44 kg per kop en per jaar. Hieruit kunnen opmaken dat Zedelgemse bevolking dan 5.245 zielen telde: $230.780 : 44 = 5245$. Volgens de telling van februari 1916 telde Zedelgem 5.129 inwoners.³

Voor haver bedroeg dit 191.851 kg. Hiervan werd 91.000 kg teruggegeven als voeder voor de paarden en 75.775 kg als zaaigoed. Mogen we op grond van het teruggegeven zaaigoed een berekening maken van het areaal dat dan met graan werd bezaaid? Voor tarwe kreeg men per hectare 170 kg zaaigoed terug. Zo zou de bezaaide oppervlakte zijn:

met tarwe:	$3.750 : 170 =$	22,06 ha
met rogge:	$77.000 : 160 =$	481,25 ha
met haver:	$75.775 : 150 =$	505,16 ha
samen:		1.009,07 ha

Daarnaast werden ook nog aardappelen, bonen, erwten en boekweit geteeld.

Het grondgebruik in Zedelgem bedroeg in 1912:

- zaailand:	1.690 ha
- weide:	250 ha
- boomgaarden:	50 ha
- meers:	30 ha
- in ontginning:	150 ha

Samen: 2.170 ha.

De totale oppervlakte van Zedelgem was dan 2.303 ha.⁴

Zouden we met bovenstaande cijfers ook de opbrengst per ha mogen berekenen?

Voor tarwe: $14.890 : 22,06 = 675$ kg per ha
voor rogge: $432.355 : 481,25 = 898$ kg per ha
voor haver: $191.851 : 505,16 = 380$ kg per ha.

In de statistieken voor het hele land vinden we als opbrengst per ha:

in 1895:	in 1910:
1.931 kg voor tarwe	2.360 kg voor tarwe
1.786 kg voor rogge	2.167 kg voor rogge
1.759 kg voor haver	2.426 kg voor haver ⁵

De opbrengst van het graan zullen op de magere zandgronden wel niet zo hoog geweest zijn als de landelijke cijfers aangeven, maar zoals we zien vallen ze nogal laag uit, zodat we mogen aannemen dat een aanzienlijk deel van het graan niet in handen kwam van de bezetter.

Verboten für Militärpersonen.

Das Betreten dieser Wirtschaft ist allen Heeresangehörigen verboten. Der Besitzer der Wirtschaft wird, wenn er in irgend einer Form Heeresangehörigen Getränke oder Speisen verabreicht in jedem Falle mit mindestens 100 Mark Geldstrafe oder mit 4 Wochen Haft bestraft.

April 1916.

Der befehligende General,
(Gez.) **VON WERDER.**
General der Kavallerie.

Verbod aan alle Soldaten.

In deze herberg mogen geene soldaten binnengaan. De herbergier zal, wanneer er onder gelijk welken vorm, aan soldaten dranken of spijzen toegediend worden, in elk geval met minstens 100 mark boet of 4 weken gevang gestraft worden.

April 1916.

De bevelende Generaal,
(Get.) **VON WERDER.**
Generaal der Kavallerie.

Enkele verordeningen.

In april 1916 beveelt von Werder, generaal der cavalerie, een verordening uit te hangen in de herbergen, waarbij verboden wordt aan Duitse soldaten toegang te verlenen alsook aan hen onder welke vorm ook spijzen of dranken te bedienen. Overtredingen zullen de herbergier 100 Mark boete of 4 weken gevangenis kosten.

Op 1 mei 1916 noteert pastoor Ronse: "Men wordt verplicht de Duitse uur te volgen, maar roepen wij volgens dezelve uit, niettegenstaande het aandringen van Kommandant, doen wij dienst een uur later." Tevens ook lucht pastoor Ronse zijn bezorgdheid over de bedervende invloed die van de Duitsers uitgaat: "Ongelukkiglijk breidt zich de duitsche bedorvenheid uit... en keeren sommigen, door hatelijke politieken schoolmeester verleid, hunne bitterheid tegen beste vrienden en beschermers".

Op 20 mei 1916 laat ortskommandant Jaques een "Bekanntmachung" aanplakken waarbij het streng verboden is vee van welke aard ook uit de gemeente te doen. Alle handel in vee moet aan de kommandantur worden gemeld. Daar moet ook gemeld worden welke dieren geslacht worden of gestorven zijn.

Gemeenteraad van 9 juni 1916.

Alleen Ach. Rommel is afwezig. Een eerste punt handelt over de belasting op honden, opgelegd door de "Zivilverwaltung" van West-Vlaanderen met het oog op het besparen van levensmiddelen en ook in het belang van de gemeentefinanciën (bestuurlijk memoriaal van 1910 p. 117). Men beslist hiermee te beginnen op 1 januari 1917. De taks bedraagt:

- 50 fr voor hazewinden gebruikt voor de jacht
- 10 fr voor doggen, bulldoggen, dashonden e.d.
- 3 fr voor de andere honden.

Tweede punt: werklieden opgeëist voor werken aan het westelijk front. Sedert oktober 1915 moesten op bevel van de kommandantur iedere 14 dagen 25 werklieden naar het westelijk front worden gevoerd op kosten van de gemeente. Berekend aan 20 fr per reis beliepen de kosten tot dan toe 745 fr.

Derde punt: koepokinenting. Sedert 1913 is deze niet meer uitgevoerd. Nu zal ze in de scholen door Dr. Beheyts worden toegediend. Als vergoeding krijgt hij 20 fr per leerling. Voor de behoeftige kinderen wordt dit betaald door de gemeente, voor de andere door de ouders.

Het vierde punt wordt behandeld door de gemeente-ontvanger. Van de belastingen voor 1915 heeft hij reeds 20.000 fr geïnd; maar de grootste helft is nog niet binnen. Zelfs veel begoede inwoners blijven nog ten achter. Hierop spreekt de raad als oordeel uit dat zij die kunnen betalen ertoe moeten gedwongen worden.

Tenslotte wordt meegedeeld dat veearts Hoet de gemeente verlaat en dat de gemeente nog over wat rogge beschikt. Er wordt beslist 1 kg per inwoner te koop aan te bieden.

"Bekanntmachungen".

Op 27 juni 1916 maakt "Bezirkskommandant" Jaques bekend dat vellen van schapen, lammeren, geiten, konijnen, hazen, honden, katten, marmotten en bokken, hetzij in rauwe, gedroogde of geverfde toestand als oorlogsstoffen in beslag genomen worden. Tegen 30 juni moeten ze ter kommandantur worden ingeleverd.

Verder moeten deze vellen telkens tussen de 25ste en de 28ste van ieder maand worden ingeleverd te beginnen met 25 tot 28 juli 1916. Voor de ingeleverde vellen worden bonnen ("Gutscheine") afgeleverd. De betaling van deze bonnen zal gebeuren nadat de "Kriegsleder Aktiengesellschaft" de prijs ervan zal bepalen.

Volgens een aantekening in zijn dagboek, 29 juni 1916, is pastoor Ronse verbolgen over het aantasten van het groen door de Duitsers... en door de parochianen die de vijand daarbij een had toesteken. "Ons bosschen, de groene kroon van 't dorp, vallen onder de bijl, en worden er parochianen toe gedwongen daaraan te helpen, anderen gaan er... vrijwillig naartoe... Die achten niets dan geld, en misprijzen het lijden van alleman en land, terwijl de dwingeland zelfs van kleinste menschen alles afeischt."

In juli 1916 gaat van de "Ortskommandant" een "Bekanntmachung" uit over besmettelijke veeziekten bij paarden, hoornvee, zwijnen, geiten e.a. zoals "besmettelijke longziekte, St.-Antoniusvuur, roodloop, zwijneplaag, muil- en pootplaag." Hiervan moet binnen de 24 u kennis worden gegeven aan de kommandantur "door al diegene, welke kennis hebben dergelijke gevallen, hetzij den veearts, den eigenaar of wie ook."

Uit een "Bekanntmachung" van Ortskommandant Jaques, 11 juli 1916, vernemen we dat in de laatste tijden menigmaal door vijandelijke "Flugzeugen" geschriften werden afgeworpen. Volgens een verordening van het A.O.K.4 van 26 april 1916 moeten dusdanige drukwerken onmiddellijk in de kommandantur worden ingeleverd, aangezien het in bezit hebben van zulke drukwerken, omwille van hun beledigende inhoud, strafbaar is.

Bevel betreffende de oogst 1916.

Op 6 augustus 1916 maakt de ortskommandant bekend: "Het dorsen van den oogst gebeurt onder toezicht en medewerking van het leger." Zonder toelating van de kommandantur mag men niet zelf dorsen. Alleen aan hen die niet meer dan 25 aren van dezelfde soort hebben, zal, op aanvraag, toelating worden gegeven. Ze moeten echter hun gedorst graan en ook de afval volledig inleveren. Zaaigoed wordt teruggegeven ook het stro mogen ze behouden. Alle andere boeren moeten hun oogst in schelven op de akkers laten staan en alleszins niet in gebouwen of schuren opbergen. Door de kommandantur zullen ze verwittigd worden wanneer ze hun oogst naar de door de Duitsers opgestelde dorsmachine moeten brengen. De afval van het graan wordt na dorsen onmiddellijk teruggegeven à rato van 5 à 7 % volgens de grootte der granen. Over de 44 kg rogge per hoofd en per jaar, voor de voeding van de bevolking bestemd, zal de gemeente een bijzondere bekendmaking ontvangen.

Zaaigoed wordt teruggegeven:

- tarwe: 170 kg per ha
- rogge: 160 kg per ha
- haver: 150 kg per ha
- gerst: 160 kg per ha.

Het graan, niet bestemd voor brood of zaaigoed, wordt door het leger opgekocht aan een prijs die later wordt bekendgemaakt en zal in geld worden betaald. Het totaal aan haver, zomer- en wintergerst moet worden ingeleverd. De hoeveelheid haver als voeder teruggegeven wordt later bekendgemaakt. Ook wordt op aanvraag een gedeelte van zomer- en wintergerst als voeder teruggegeven. Ook de helft van het stro van tarwe, rogge, haver en gerst wordt aan de boeren gelaten. Later volgen bekendmakingen over de oogst van boekweit en bonen. Ze mogen gedorst

worden mits toelating van de kommandantur. Betreffende de aardappeloogst volgen ook later verordeningen. Voorlopig mogen slechts vroege aardappelen, alleen als ze rijp zijn met toelating van de kommandantur in kleine hoeveelheid worden gerooid voor gebruik. Overtredingen worden door de militaire overheid bestraft met een jaar gevangenis of met een geldboete van 5.000 Mark ofwel met beide straffen.

Gemeenteraad 7 augustus 1916.

Edmond Strubbe, wiens straf beëindigd was, werd opnieuw uitgenodigd, maar was afwezig, alsook Pieter Vanhoutte.

Eerste punt: Belastingen 1915. Nog 8.969,96 fr blijft te ontvangen. Er wordt beslist alle wettelijke dwangmiddelen te gebruiken, maar in geen geval beroep te doen op de Duitse bezettingsmacht. Nog in verband met de oogst, maakt "Bezirkskommandant" Robes op 17 augustus volgende verwittiging bekend:

"Ten gevolge van misbruiken nopens het bevel over den oogst moet ik straffen toepassen. Ik verwittig nogmaals de bevolking dat ik de strengste straffen zal toepassen voor elke overtreding."

Op 18 augustus 1916 maakt Rolbes de mannelijke bevolking erop attent dat ze verplicht zijn alle Duitse officieren te groeten. En op 20 augustus 1916 herinnert hij aan het bevel van 23 juli 1916, waarbij alle voorwerpen in koper, nikkel, zink, geelkoper, brons, gegoten koper, gemengd zilver (argent de Berlin) en alkapka in beslag worden genomen. Ook de spaarmetalen uit nijverheid en handel vallen onder dit bevel. De inwoners krijgen tijd tot 23 augustus om dusdanige voorwerpen binnen te brengen in de kommandantur. Wie hieraan niet voldoet, zal worden gestraft.

BEKENDMAKING

Het Bevel betreffende het in beslag nemen van voorwerpen bestaande uit Koper, Nickel, Zink en hunne behoorigen, (geel koper, brons, gegoten koper, gemengeld zilver, (argent de Berlin,) Alpaka) van 23 7 1916

en de Bekendmaking:

Over het Bevel betreffende het in beslag nemen van spaarmetalen uit nijverheids-gestichten en handelshuizen van 23 8 1916.

De inwoners der gemeente Zedelgem moeten zonder uitzondering, hunne verklaring nopens de aangeslagene voorwerpen volgens bovengemelde bevelen, tot 23 Oogst 1916 op de Kommandantur inbrengen.

Zoo deze bevelen niet uitgevoerd worden, zullen de straffen, in de bekendmakingen bekend, toegepast worden.

Zedelgem, 20 August 1916.

Der Bezirkskommandant

gez. ROLBES

Leutnant.

Gemeenteraad van 28 augustus 1916.

Alle raadsleden waren aanwezig behalve Aug. Keirsebilck. Eerst doet de ortskommandant een mededeling betreffende de prijs der in beslag genomen vruchten:

per 100 kg: rogge:	30 fr
tarwe:	35 fr
haver:	38 fr
stro:	4 fr.

De 44 kg rogge, per kop en per jaar, bestemd voor de voeding van de bevolking zal aan 32 fr per 100 kg verkocht worden. De kosten van dorsmachine en de daguren der werklieden worden afgehouden bij de betaling aan de landbouwers.

Dan vertrekt de kommandant en de zitting gaat verder onder voorzitterschap van d.d. burgemeester H. Demuyt.

De gemeenteontvanger brengt verslag uit over ontvangsten en uitgaven in verband met de oogst 1915. De werklieden die bij het dorsen aan de dorsmachine bedrijvig zijn geweest te Veldegem, zijn betaald door het Veldegemse werklozenfonds. De raad is van oordeel dat dit ook zo moet gebeuren voor Zedelgem. Dit zal worden voorgelegd aan de voorzitter van het werklozencomiteit "met hoop van welgelukken". Voorzitter van dit comiteit was L. Baert en secretaris-schatbewaarder notaris Berquin. Ik heb niet gevonden of het zo gebeurde. Daarbij zou ook bestendig toezicht worden gehouden op die werklieden, om alle misbruiken te voorkomen.

Als laatste punt werden schikkingen genomen voor de verkoop van de eerste 10 kg rogge bestemd voor de voeding van de bevolking. De prijs zou 32 fr per 100 kg bedragen.

BEKENDMAKING

Het is aan de inwoners toegelaten zelf hun boekweit en boonen te derschen. Na het derschen moeten de bezitters oogenblikkelijk de helft van het gedorschen goed op de Kommandantur afleveren, (ten minste 500 kil. per hectare voor den boekweit, en 1200 kil. per hectare voor de boonen.

Voor 1 November moet het derschen geëindigd zijn. Het strooi blijft voor den eigenaar. De gemeente staat verantwoordelijk.

Tegenhandelingen worden gestraft.

Zedelgem, 28 Augusti 1916.

ROLBES

Leutnant en Kommandant.

Op diezelfde 28 augustus werd door commandant Rolbes bekendgemaakt dat de inwoners toelating kregen om zelf hun boekweit en bonen te dorsen. Terstond na het dorsen echter moest de helft - d.i. 500 kg per ha voor boekweit en 1.200 kg per ha voor bonen - in de kommandantur worden ingeleverd. Het stro blijft aan de eigenaar en het dorsen moet op 1 november beëindigd zijn. De gemeente wordt verantwoordelijk gesteld voor het stipt uitvoeren van deze verordening en "tegen handelingen worden gestraft". Daags erna, op 29 augustus, maakt Rolbes bekend dat de "Duitsche Verwaltung" alle boomvruchten zal opkopen aan de hoogste prijs: eikels: 14 Mark per 100 kg; "roodkastangen": 11 Mark en "Boukenoten": 45 Mark. Deze boomvruchten moeten naar de kommandantur worden gebracht en onmiddellijk betaald.

Kermis 1916.

In september 1916 schrijft pastoor Ronse: "De troepen zijn meestendeels weg. Sinds lang leefden we niet in zulke rust. De scholen mogen weerom open. Stil in kerk en huis viert men de kermis en nooit was zoveel volk in den dienst der afgestorven parochianen en gesneuvelde soldaten. Maar op het laatste der maand komt nogmaals bataillon toe, en vertrekt het na twee dagen, ander komt de plaats innemen."

Op 7 september 1916 wordt een bekendmaking aangeplakt dat Ferdinand Schoonbaert van Veldegem een straf heeft opgelopen om zelf een gedeelte van zijn oogst te hebben gedorst.

Gemeenteraad van 26 september 1916.

Afwezig: A. Keirsebilck en J. Meuleman.

Men had inlichtingen genomen over het inleveren van aardappelen aan het Duitse leger. Medegedeeld werd dat men met 20.000

BEKENDMAKING

Al de boomvruchten worden door de Duitseverwaltung volgens hieronderstaande hoogste prijzen gekocht:

Eikels 14 Mark de 100 kil.

Roodkastangen 11 M.   ,,   ,,

Boukenoten 45 M.   ,,   ,,

Het bedrag wordt seffens betaalt.

Aflevering op de Kommandantur.

Zedelgem, 29 Augusti 1916.

get. ROLBES

Leutnant.

kg zou tevreden zijn. Daarop besliste de raad om volgende vrijdag bijeen te komen en dan de hoeveelheid te bepalen, die ieder landgebruiker beschikbaar zou moeten houden. Betreffende al die opeisingen schrijft pastoor Ronse in oktober 1916: "Heel de oogst, maar ook meer en meer mensen worden voor de duitsche werken opgeëischt, en daar wij te veel hekelden degenen die plichtvergetend, vrijwillig gaan werken, worden wij op 11 October voor Duitse onderzoekrechter gedaagd. De opgeroepen getuigen zeggen niets te weten en wij geraken erdoor omdat de rechter beweert dat wij geld aan degenen beloofden die niet werken willen voor de Duitsch. Zit er reeds geen volk genoeg onder zijn hiel? Langs alle kanten bouwt men barakken om er de vreemde gedwongen arbeiders in te steken als vuige vee."

Op 7 november 1916 vaardigt ortskommandant Amlung een bevel uit waarbij ieder melkveehouder vanaf donderdag 9 november verplicht is AL zijn melk te zenden naar de melkerij van Oostkamp, Torhout of Aartrijke. "Het boteren te huis is zeer streng verboden. Tegenhandelingen worden zwaar gestraft."

In het dagboek van Ronse: "November 1916: veel troepenbeweging geschiedt binst den maand en 13den halen ze 't koper af. 20sten brandt de schuur af bij Cappon, Snellegemstraat en 1 December steken de kinders die van Aug. Degrande in brand."

December 1916.

6 december 1916 in het dagboek van Ronse:

"Om reden van hun zege over de Roumenen, doet de Duitsch ons klokken luiden. Eerst verschieten wij, en dan snijdt het door ons hert; maar tijd zal komen dat wij blijde voor de eindzege luiden zullen, en God gave dat de uur allichte sla."⁶

Bevel der Kommandantur

Te beginnen van Donderdag, 9 November aanstaande, is iederen bezitter van Melkkoeien verplicht **AL** zijn melk naar een der Melkerijen van Oostcamp, Thourout of Aertrycke te zenden:

Het boteren te huis is zeer streng verboden

Tegenhandelingen worden zwaar gestraft.

Zedelghem, 7 November 1916.

De Ortskommandant,
get. AMLUNG, Lt

Op 8 december worden de brouwketels afgehaald en op 22 december komt de gemeenteraad bijeen. Aug. Keirsebilck is afwezig. Eerst wordt het Duitse bevel besproken waarbij de helft van de herbergen moet worden gesloten. In zijn hoedanigheid van brouwer neemt H. Lievens niet deel aan de bespreking. Een lijst van herbergen wordt opgesteld en aan de commandant overhandigd. Eerst op 10 mei 1917 maakt de commandant de lijst bekend van de herbergen die mogen open blijven. Die geven we in een volgende bijdrage.

Tweede punt: de gemeente wordt gevraagd, samen met de andere gemeenten, borg te staan voor de één miljoen frank door het Provinciaal Voedingskomiteit ontleend aan de Nationale Bank.

Dezelfde 22 december noteert pastoor Ronse: "Kerstboom wil de duitsche overheid geplant in alle dorpen van het front, maar voorkomend dat duitsch feest in kerk geschiede, leggen wij voor ortskommandant Ameling, toen hij erover spreken komt, ons plan voor oogen, en weten zoo te begoochelen dat wij met "duitsch" geld prijzen te Bruggen gaan koopen, en geen duitsch maar parochiale kinderfeest in gildezaal vieren."

Het laatste dat pastoor Ronse voor 1916 vermeldt: "31 December, op wilde manier vieren de barbaren nieuwjaaravond, en dwaas vrouwvolk is daarbij."

Bronnen:

Zie ZILLEGHEM 1992, p. 162 noot 1 & 2.

- (1) DECEUNINCK V., Zedelgem gedurende de eerste wereldoorlog, in ZILLEGHEM 1991, p. 67-80.
- (2) Zie (1) waar enkele voorbeelden worden gegeven bijv. Snellegemse-

straat = Brüger Waldweg; Groenestraat = Bahnhofstrasse; Berkenha-
gestraat = Mühlenstrasse; Ruddervoordsestraat = Zedelghemstrasse;
~~Koning Albertstraat = Veldeghemstrasse.~~

- (3) ZILLEGHEM 1991 p. 28
- (4) RONSE F., Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem, Torhout 1934, p. 201
- (5) CRAEYBECKX J., Het agrarisch bedrijf, in A.G.N., Haarlem, 1978, p. 13
- (6) HILTERMAN G., Triomf en neergang van Europa, Baarn, 1988, p. 290-291.

DE HERBERG "DE VREDE"

Géry Cappon

Als je meteen teruggaat in de tijd om de lokalisatie van deze herberg terug te vinden, dan is de Ommeloper uit 1674 van Zedelgem een aangewezen document. Daarnaast is het gemeenteplan naar P.C. Popp een welgekomen aanvullend instrument.

Artikel 57 uit het eerste begin van deze ommeloper stemt perfect overeen met het perceel 416 sectie B van het Popp-plan. In die tijd is er nog helemaal geen sprake van enige herberg op die plaats. Dit perceel was de hofstede van Jan De Cloedt in 1674. Later, in 1754, eigendom van David Demeulenaere en bewoond door Jacob Demeulenaere.

De grond waarop de herberg waar o.a. Richard en Louise Degrande-Tilleman woonden, was het meest noordelijke stuk dat aan bovenvermelde hoeve werd onttrokken. Meteen wordt het duidelijk dat het de herberg betreft langs de Snellegemsestraat, waarvan de voorgevel uitgeeft op de Sint-Laurentiusstraat.

Bij de oudere Zedelgemnaars is het zonder meer gekend dat "Metje Matton" ¹ de herberg DE VREDE te Zedelgem uitbaatte in het begin van onze eeuw. Zij was geboren in Zedelgem (°8 oktober 1863) en gehuwd met Camiel Gurdebeke. Enige tijd na het overlijden van haar man in 1895 is Metje Matton teruggekeerd naar haar geboortedorp en intrek genomen in haar ouderlijk

huis (herberg bij Frederik Mouton en Maria De Ketelaere) samen met haar drie kinderen: Alfons (°1890), Irma (°1892) en Arthur (°1893)². Zij en haar kinderen werden ingeschreven in het bevolkingsregister van Zedelgem op 9 oktober 1896. Haar vader en moeder overleden respectievelijk te Zedelgem in 1903 en 1906. Wanneer "Metje Matton" intrek nam in de herberg De Vrede is niet duidelijk; in ieder geval ten laatste in 1910. De zuster van "Metje Matton", Theresia Mouton, maakte eveneens deel uit van het gezin. Haar zoon Arthur trouwde met Louise Foré, de dochter van buur August, die kuiper en herbergier was. Arthur Mouton bleef in De Vrede wonen, waar zijn twee oudste kinderen werden geboren: Irma (°1915) en Ludwina (°1917)³. Ten laatste in 1931 hield zij het voor bekeken als herbergierster. De herberg was toen eigendom van Jan Demeulenaere uit Jabbeke, schoonvader van Dr. med. A. Claeys.

"Metje Matton" volgde als herbergierster Karel Vanhooren op in de Vrede. Karel was herbergier en metselaar en getrouwd met Nathalie Mouton (°1855). Nathalie Mouton was de zus van "Metje Matton"⁴. Karel Vanhooren was de laatste bewoner van de herberg in 1890.

Enkele maanden nadat "Metje Matton" de herberg heeft verlaten, is de herberg onbewoond geweest. Niet dat er geen uitbaters gevonden werden. Integendeel. De eigenaar maakte in deze tussenperiode er gebruik van om het gebouw uit te breiden en te renoveren.

Richard Degrande was zoals zovelen uit onze streek werkmans in de Franse bietenogst. Zo ook was hij in 1931 in Frankrijk. Anderzijds was Louise Tilleman eveneens in Frankrijk bij haar vader Henri, die ze pas van W.O. I leerde kennen. Haar vader

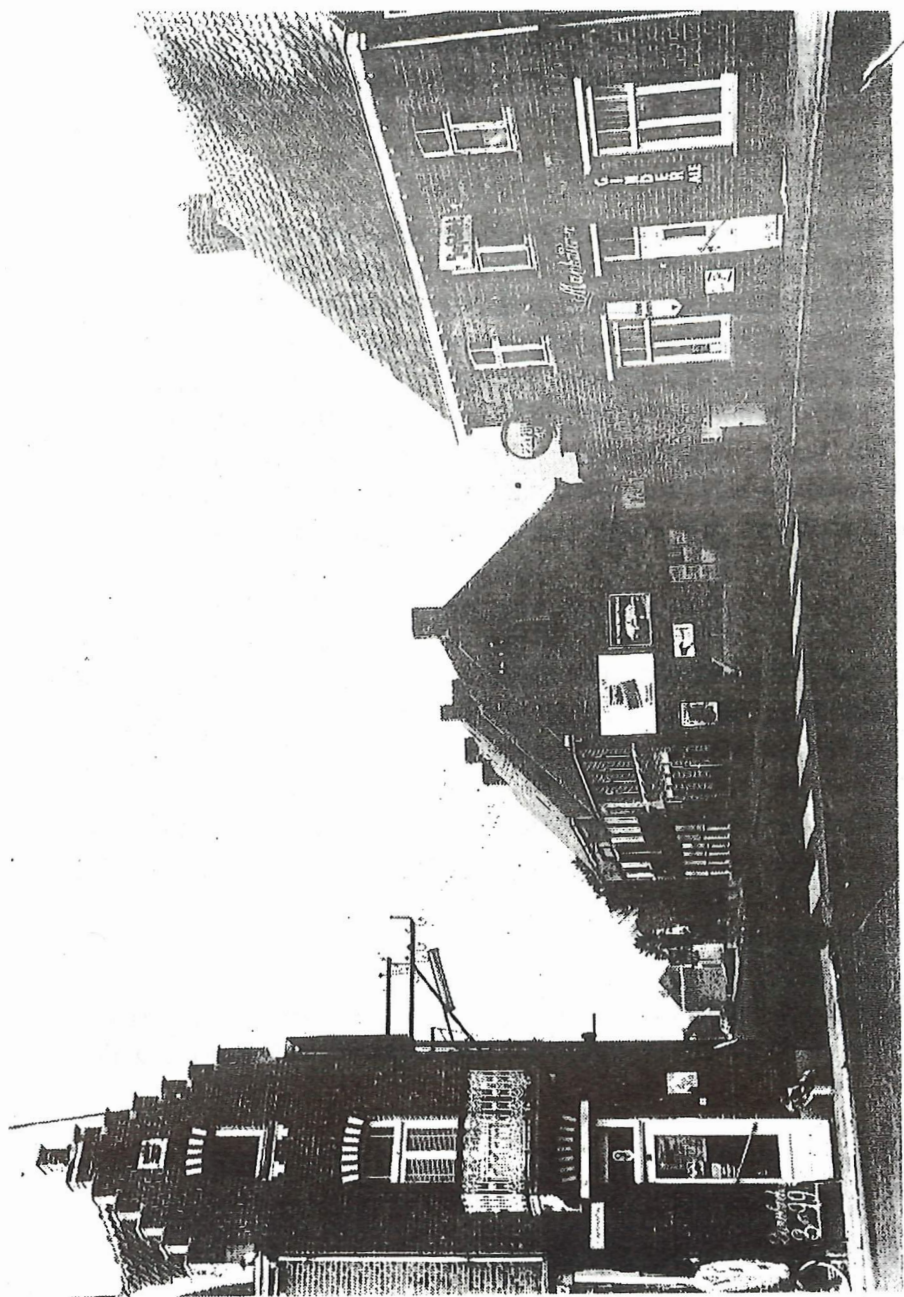
was gedurende de oorlog aan het front, haar moeder overleden en Louise Tilleman werd her en der bij familieleden opgevoed.

Richard Degrande en Louise Tilleman leerden elkaar kennen in Frankrijk en zouden na hun huwelijk intrek nemen in de herberg De vrede, na de verbeteringswerken. Vader Gustaaf Degrande volgde de werken te Zedelgem op de voet en briefde met fierheid diverse keren zijn zoon en schoondochter in Frankrijk. Zo schrijft Gustaaf Degrande: "... het huis is als een reuzengebouw bij vroeger. 't Is het sieraad van de plaatse..."⁵

Gustaaf vertelt uiteraard ook al de gebeurtenissen en nieuwtjes uit Zedelgem en de bezoeken aan de familie. Zo verhaalt hij ook: "Moeder (=Leonie Vandaele) heeft zaterdag naar Jabbeke geweest naar Mieltsjes en Clemence en ge hebt nog zoo vele geen kaartje gezonden; zeggen ze! Ge moogt dat niet laten te doen... zoo wil ik maar zeggen, zendt hun een goedendag uit Frankrijk. Ge moet al meer rondpeizen; een kleine visch in 't water vangt een grootten. Ze sparen al hun geld gelijk Zopper en compagnie."⁶

Intussen was de nieuwe eigenares Francisca Demeulenaere, zus van de voormelde Jan. In de volksmond sprak men van "Ciskatje". De werken aan de Vrede schoten vrij goed op, zodat de opening tegen Lauwtje 1931 een feit werd. Dit huis werd met een verdieping opgetrokken, enkele koterijen werd bijgebouwd, één groot genoeg voor een koestalleke en verder nog twee varkensstallen. In de zijgevel van het gebouw was een zonnewijzer aangebracht, die echter reeds dateerde van voor de verbouwingen.

Richard Degrande en Louise Tilleman keerden terug naar Zedelgem en huwden er op 11 april 1931, maar brachten hun eerste

huwelijksmaanden door in Frankrijk totdat de herberg De Vrede klaar was. En aangezien de herberg vernieuwd was, lag het zo voor de hand de naam van de herberg om te dopen tot "De Nieuwe Vrede".

Louise heeft vier kinderen groot gebracht: Gilbert, die de smaak (van het bier ?) te pakken kreeg en zelf cafébaas is geweest in de Rerum langs de Groenestraat te Zedelgem, Freddy, Alfreda en Claudine. De jonge Alfreda hielp in de herberg en werd beïnvloed door de Golden Sixties, waardoor de naam van de herberg veranderde in "Manhattan" in het jaar 1962. Ook de jongste uit het gezin, Claudine, vond in het herberg houden haar zin. Aanvankelijk, tot 1969, in het ouderlijk huis. Dan heeft de sloophamer een einde gemaakt aan deze volkse herberg.

De herbergmicrobe zat Claudine ongetwijfeld in het bloed. In augustus 1978 opende zij met haar man Etienne Demeulemeester haar nieuw gebouwde herberg langs de Snellegemsestraat. De voorgevel van het nieuwe café werd opgetrokken met stenen van de toenmalige achterliggende hoeve, bewoond door Herman en Bérénice Defloo-Hollevoet. In de schouwmantel van het café werd de jaartalsteen "1614" uit de hoeve ingemetseld. De eerste voorzitter van onze heemkundige kring, E.H. Willy Peirsegaele, raadde aan op vraag van de uitbaters, de herberg de naam "De Mote" mee te geven.

Bijlage: De aanhef van een brief uit 1931 van Gustaaf Degrande aan zijn zoon en schoondochter Richard en Louise Degrande-Tilleman.

Aldersham 14. July 1831

Minne Doon Richard en Dorothea

Levens

Bij deze laat ik u wederom afschrijven
uwen Brief goed hebben ontvangen,
en ge zult zeker zeggen waarom zoo
langge gewukt van antwoorden maar
de reden is dat ik zoo met een goet
willen weten hebben in dezelfde brief
aan uwen wo-huis zou opgedragen zijn
het is voort verwachtend door ziekte
aan Gorge's Dore maar nu zijn zij
wederom goed aan gong zoo Dore
Dore komt daar alleen en heeft
en niet opzitten maar het zit reeds
anderz doch sedert donderdag ge
spasceerd der huisjes zitten en nog
niet in maar ja de meesters hebben
ook nogal het binnenwerk plakket
en vloeren de hofen zijn al gedraen

VOETNOTEN EN BRONNEN:

1. "Metje Matton" was de volksnaam voor Sylvia Mouton.
2. Bron: Bevolkingsregister van de gemeente Zedelgem 1900-1910, boek A pag. 82. Hun huisnummer was A 61 (omgeving Diksmuidse Heirweg - Maantjeveld). Frederik Mouton was geboren in Loppem (1814). In de bevolkingsregisters wordt verkeerdelijk de voornaam "Pieter" vermeld.
3. Bron: bevolkingsregister van de gemeente Zedelgem 1910-1920, boek 2 pag. 111. Hun huisnummer was B 4.
4. Bron: bevolkingsregister van de gemeente Zedelgem 1890-1900, boek AB pag. 78. Hun huisnummer was B 4. Het bevolkingsregister van de gemeente Zedelgem 1900-1910, boek 1900-1910, boek B pag. 7. Hun huisnummer was B 7.
5. Claudine Degrande (privé bezit) van de brief uit 1931 van haar grootvader Gustaaf Degrande.
6. Zie 5.

Verder dank aan Louise Tilleman en Claudine Degrande voor de mondelinge overleveringen terzake.

FOTOGRAFIE TE ZEDELGEM De familie VANSTEELANT

Géry CAPPON

Als we stad Brugge buiten beschouwing laten, kunnen we gerust stellen dat Zedelgem de eerste gemeente in onze streek was waar de plaatselijke bevolking kon beroep doen op een fotograaf uit eigen dorp.

Drie opeenvolgende generaties VANSTEELANT hebben de fotografie in hun vaandel gedragen: eerst Felix, dan zoon Marcel en kleindochter Jacqueline.

Felix Vansteelant werd geboren in Ruddervoorde en huwde in Zedelgem op 10 januari 1890 met Prudentia Danneel. Zij hadden vijf kinderen. In nieuwjaarsmaand 1904 stierf Prudentia Danneel en al in mei van hetzelfde jaar hertrouwde Felix met Alida Steenkiste. Aanvankelijk woonde Felix en zijn gezin op het dorp te Zedelgem in het huis gelegen tussen de herberg "De Vrede" (waar Richard Degrande-Tilleman woonde) en de verdwenen hoeve naast de beek: Vandewalles hofstede.

In die tijd hadden veel mensen meerdere beroepen. Zo ook Felix Vansteelant. Hij verkocht en herstelde uurwerken, verkocht juwelen en om voldoende te voorzien in de mondkost van het gezin kweekte hij nog een koe en een varken en hij teelde ook groenten. Belangrijk en vermeldenswaardig is dat Felix ook de

Felix Vansteelant

Zedelgemse fotograaf werd. In hoofdzaak bruidsparen waren het die beroep deden op fotograaf Felix Vansteelant. De gewoonte bestond erin, in de meeste gevallen, groepsfoto's te nemen van de pasgehuwden en hun familieleden, maar dan wel thuis gedurende de feestelijkheden.

Gedurende WO I is Felix en zijn gezin verhuisd naar een grotere en mooiere woning in de huidige Groenestraat. Een woning, die architecturaal bewondering verdiende, maar die inmiddels plaats heeft moeten ruimen voor de kantoren van het Gemeentekrediet. Hierbij vindt u een

foto van die verdwenen woning met haar typische vensters en symmetrisch uitzicht. Het meest rechtse raam - het enige trouwens dat als uitstalraam dienst deed - bevestigt dat Felix Vansteelant uurwerken en juwelen verkocht.

Marcel Vansteelant, geboren in 1903 en de jongste telg uit het eerste huwelijk, was vrijgesteld van militaire dienst en kon blijkbaar het beroep van zijn dromen als postbode niet verwezenlijken. Dan liep hij maar in de voetsporen van vader Felix, wat de fotografie betreft. Marcel heeft zijn beroep geleerd, niet op de schoolbanken, maar wel bij een fotograaf in Sint-Amandsberg bij

Gent in 1923. Zijn opleiding tot volwaardig vakman rondde Marcel af in een tijdspanne van nauwelijks zes maand. Zijn fotograaf-leermeester Geirlandt uit Gent was ongehuwd en "fin de carrière". Een enorm pluspunt voor een jonge startende fotograaf, die op die wijze zijn eerste materialen bij zijn leermeester kon aankopen, zoals een fotoapparaat, achtergronden en dergelijke meer.

Investerings bleven niet uit. In het ouderlijke huis werd een daglichtstudio ingericht. Zo'n studio kan je best vergelijken met een serre, waarbij de binnenkant van het glas werd wit geschilderd om het teveel aan zonlicht te weren gedurende de opnamen. De belichtingstijd bedroeg ongeveer één seconde en er werd afgedrukt met een "rubberen peer". In de kelder van vader Felix werd de "camera obscura" of donkere kamer geïnstalleerd. In die tijd was het fotopapier van lage gevoeligheid, waardoor de tijd nodig voor het afdrucken van negatieven gemakkelijk opliep van 10 tot 30 minuten! In ieder geval, onvergelijkbaar met de huidige massaproductie. Te meer omdat fotografen, waaronder uiteraard ook Marcel Vansteelant, bekend stonden voor hun bijwerkingen of zeg maar de "retouches". Sproetjes en rimpels op de aangezichten werden oordeelkundig weggewerkt met behulp van een "retoucheapparaat" bestaande uit een spiegel en een vergrootglas; kalende mannenhoofden werden bijgehaard; een das voor de mannen werd toegevoegd...

In die vooroorlogse periode was portretfotografie geliefd bij de bevolking. Naast de klassieke plechtige-communiefoto's en trouwfoto's kwamen veel jonge meisjes poseren ter gelegenheid van de aankoop van een nieuw kleedje.

De afdruktechniek van de negatieven gebeurde in die tijd met de

Eerste woning (nu afgebroken) van Felix Vansteelant in de Snellegemsestraat in Zedelgem, later bewoond door zijn dochter Walburga

"contactafdrukmethode". De werkwijze bestond erin de fotogevoelige kant van het afdrukpapier tegen het glazen negatief aan te drukken en samen te brengen in een cassette. Van op ongeveer 40 cm afstand werd in de donkere kamer het fotopapier belicht met behulp van een elektrische lamp.

Marcel Vansteelant huwde in 1928 te Zedelgem met Magdalena Vanthournout.

Bij hun huwelijk ging de jonge bekwame fotograaf zich vestigen in de huidige Berkenhagestraat, naast de bouwmaterialen Dekete-laere. De woning diende uiteraard aangepast te worden, zodat Marcel volwaardig zijn beroep kon uitoefenen. Vooreerst de inrichting van een studio op de zolderverdieping, eveneens een daglichtstudio. Daartoe waren lichtdoorlatende pannen vereist, die naar het noorden moesten gericht worden; maar daarnaast werden gordijnen geplaatst om overdreven lichtinval te kunnen beperken en speciale fotografische effecten te creëren. De donkere kamer van Marcel was op de eerste verdieping geïnstalleerd, zodat voortdurend op en neer lopen van de studio naar de donkere kamer langs de trap een gedwongen noodzaak was. Je moet echter bedenken dat toen nog uitsluitend gewerkt werd met glazen platen als negatieven in plaats van de huidige films. Die glazen platen waren in diverse afmetingen verkrijgbaar (vooral 6 x 9, 9 x 14, 18 x 24) en kon slechts foto per foto genomen worden!

In het begin van de dertiger jaren brak op de plechtige communie zo'n hevig onweer los, zodat de lange rij wachtende kinderen naar huis moesten gestuurd worden, omdat de ingetreden duisternis het fotograferen onmogelijk maakte...

In 1936 verhuisde het gezin Marcel Vansteelant-Vanthournout,

rechtover de kerk, later bewoond door zijn dochter Walburga. Intussen gezegend met twee kinderen, naar zijn definitieve woonplaats: de huidige Groenestraat 65. Marcel Vansteelant investeerde daar in een nieuw studio, die in het vakjargon een "cabine" werd genoemd. Het principe van dergelijke "cabine" bestond erin dat drie aaneengeschakelde potjes voorzien werden met fijn magnesiumpoeder. Bij een elektrische stroomstoot ontvlamde het magnesiumpoeder spectaculair met een grote helderheid tot gevolg, gepaard gaande met het typisch sissend geluid van brandende magnesium. Het gebruik van die studio was van korte duur: nauwelijks vier jaar. Vooral kleinere kinderen schrokken bij dit soort studiowerk en opnames overdoen was meestal onbegonnen werk door de angst van de kinderen...

Gedurende de laatste decennia biedt de bruidegom aan de bruid een bruidsboeket aan. Het is niet altijd zo geweest... Marcel depanneerde toen de bruidegom met zijn eigen studioboeket, dat gemaakt was uit was en rijkelijk versierd, tot groot genoegen van het bruidspaar!

Intussen belanden we bij het uitbreken van WO II. In 1941 werd zijn zoon Marc geboren. Marcel Vansteelant had in die periode heel wat - zij het tijdelijke - nieuwe klanten over de vloer. Ze kwamen uit militaire kringen. Gedurende de oorlog hadden de Duitse soldaten een flink aandeel in het klantenbestand van fotograaf Marcel Vansteelant. Niet alleen Duitsers, maar tal van mensen van diverse nationaliteiten kwamen er voor portretfotografie en dit vooral gedurende de mobilisatie.

Precies in die periode heeft Marcel zijn "cabine" afgevoerd en vervangen door reflectoren. De verlichting van de studio steunde op het principe van teruggekaatst licht afkomstig van een gloeilamp. De installatie van Marcel bevatte vier dergelijke reflecto-

Marcel Vansteelant

ren: drie vaste, geplaatst aan het studioplafond en een vierde op de grond, verplaatsbaar. Elke reflector bevatte een gloeilamp met een vermogen van 500 watt. In feite zijn deze reflectoren de voorlopers van de huidige "paraplu's" in de fotostudio's in combinatie gebruikt met spots.

Reeds in WO II kende de fotografie de opkomst van films in plaats van de glazen plaat. Langzamerhand werd overgeschakeld naar filmmateriaal, zodat de glazen plaat uit de markt verdween.

Merkwaardig bij het vroegere studiowerk ten opzichte van onze hedendaagse tijd is eveneens de "achtergrond". Vroeger waren deze achtergronden veel meer artistiek en levendiger. De achtergronden, gefabriceerd uit lijnwaad, waren beschilderd met vooral allerlei landschappen. Voor de fotograaf was dit een uiterst belangrijk element, dat integraal deel uitmaakte van de opname van de foto.

Tegenwoordig zijn alle chemische reagentia voor het ontwikkelen en het afdrukken van de film "kantklare oplossingen". Marcel Vansteelant en ook zijn dochter Jacqueline hebben andere tijden gekend. De firma Gevaert, toen ook al toonaangevend, had een receptenboekje (zonder vermelding van het jaar van de uitgave) uitgegeven - ééntalig in het Frans - voor de fotografen. Alle mogelijk recepten staan erin beschreven, met die verstande dat alle reagentia moesten aangemaakt worden door de fotograaf zelf.

De derde generatie fotografie Vansteelant bood zich aan via Jacqueline Vansteelant, de tweede dochter van Marcel. Zij heeft de overgangperiode gekend naar de hoger technologische inbreng op het vlak van fotoapparaten, hulpmaterialen, zeer gevoelige films en gevoelig afdrudpapier e.d.m.

plate office

RÉVÉLATEURS NÉGATIFS.

G. 211. - Révélateur au Métol-Hydroquinone

Donne des négatifs doux.
Pour studiofilms Superchrom et Ultra Panchro.

Solution de réserve.

Eau	1000 ccm
Métol	3 gr
Sulfite de sodium (crist.)	75 gr ou anhydre 38 gr
Hydroquinone	3 gr <i>→ 1.5 gr</i>
Carbonate de sodium (crist.)	400 gr ou anhydre 40 gr
Bromure de potassium	1 gr

Pour l'emploi :

Solution G 211 non diluée :
durée du développement : ca. 3 min. à 16-18° C.
Diluée de 2 parties d'eau :
durée du développement : ca. 6 min. à 16-18° C.

G. 212. - Révélateur au Métol-Hydroquinone

Pour négatifs à modulation douce.
Pour plaques.

Solution pour l'emploi

Eau	1000 ccm
Métol	2 gr
Sulfite de sodium (crist.)	25 gr ou anhydre 12 1/2 gr.
Hydroquinone	1 1/2 gr
Carbonate de sodium (crist.)	75 gr ou anhydre 30 gr
Bromure de potassium	1/2 gr
Durée du développement : 5 minutes à 16-18° C.	

G. 213. - Révélateur au Pyrogallol

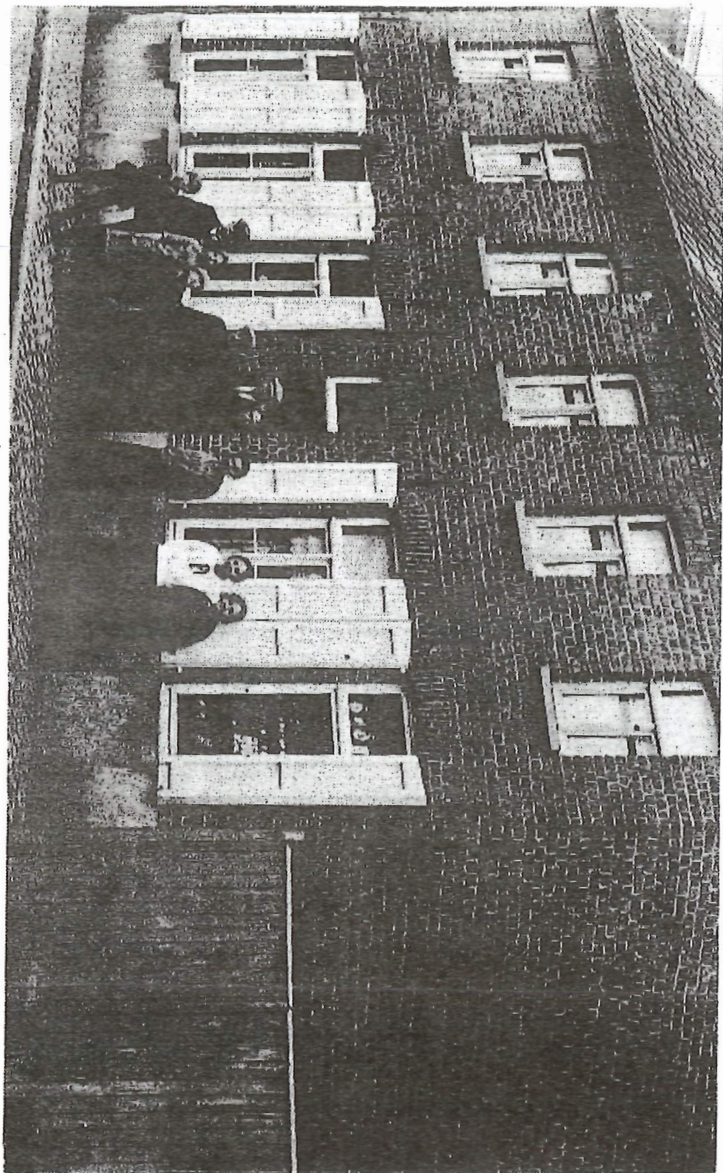
Donnant des négatifs doux et bien détaillés.
Pour studiofilms Superchrom et Ultra Panchro.

Solution pour l'emploi.

Eau	1000 ccm
Acide pyrogallique	2 1/2 gr
Métabisulfite de potassium	2 1/2 gr
Sulfite de sodium (crist.)	20 gr ou anhydre 10 gr
Carbonate de sodium (crist.)	12 gr ou anhydre 5 gr
Durée du développement : ca. 10 minutes à 18° C.	

Copie uit het receptenboekje van de firma Gevaert, Marcel en Jacqueline Vansteelant pasten hoofdzakelijk voor het ontwikkelen het recept G 211 toe.

Vader Marcel Vansteelant heeft heel de evolutie van de fotografie meegemaakt. Stel maar de geschiedenis van de fotografie en dat in Zedelgem!

Ruim dertig jaar heeft Jacqueline Vansteelant de fotografie, - aangeleerd bij vader Marcel en aangevuld met gelegenhedscursussen, - met hart en ziel beoefend, net als haar vader.

Na drie generaties fotografie Vansteelant te Zedelgem is in 1991 het eindpunt aangebroken. Rebecca Baes, dochter van Jacqueline Vansteelant, heeft gekozen voor de binnenhuisarchitectuur. Dit was me duidelijk zichtbaar bij de aangename ontvangst bij Jacqueline en Jeannine in hun verbouwde woning, waar het moderne element harmonieus samengaat met de meer klassieke elementen.

Mijn dank aan de positieve en enthousiaste medewerking vanwege de zussen Vansteelant en Rebecca Baes, die het mogelijk maakte dit stukje geschiedenis van de Zedelgemse fotografie te schrijven.

Op de vorige bladzijde: De tweede woning van het gezin Felix Vansteelant langs de huidige Groenestraat, nu Gemeentekrediet. Rechtover hun woning was de overkant van de straat nog onbebouwd en had Felix daar een tuin en boomgaard (later de gebouwen van de Zedelgemse cinemazaal, nu de Rerum). V.l.n.r.: Leopold, Felix (vader), Georgine, Lucien, Jan, Marcel, Alida Steenkiste (2de echtgenote), Walburga, Irma, Bertha.

Noten:

*** Felix VANSTEELANT

° Rudderveorde, 3 april 1862, z.v. Jan en Anna Verkeyn.
+ Zedelgem, 21 november 1941.

*** Prudentia DANNEEL

° Zedelgem, 7 mei 1865, d.v. Carolus en Rosalia SABBE.
+ Zedelgem, 30 januari 1904.

*** Alida STEENKISTE

° Zedelgem, 2 februari 1878, d.v. August en Virginia
Ryngaert.
+ Zedelgem, 19 februari 1960.

*** Huwelijken van Felix VANSTEELANT:

1ste: met Prudentia DANNEEL te Zedelgem op 10 januari
1890.

2de: met Alida STEENKISTE te Zedelgem op 9 mei 1904.

Felix VANSTEELANT is bij zijn eerste huwelijk naar Rudderveorde getrokken, waar twee kinderen werden geboren: Walburga (1892) en Eligius (1893). Op 9 oktober 1895 komen zij naar Zedelgem wonen. Nog in hetzelfde jaar wordt hun zoon Jan geboren en in 1903 Marcel. Uit zijn tweede huwelijk sproten Bertha (1905), Jooris (1906), Irma (1907), Richilde (1911), Georgina (1912), Luciaan (1913), Leopold (1914) en Jeroom (1918). Van leed werd het kroostrijk gezin niet gespaard: in hun eerste levensjaar overleden Richilde en Jeroom.

